សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់គណៈវិនិច្ឆ័យ

ធ្វើនៅថ្ងៃទី ២៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៣

ភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

រៀបចំដោយ

ក្រុមអ្នកច្បាប់ការពារសិទ្ធិកម្ពុជា
CAMBODIAN DEFENDERS PROJECT

ដៃគូជាមួយ:

TPO
Transcultural Psychosocial Organization
Community Mental Health Programme

Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia
Chambres extraordinaires au sein des tribunaux cambodgiens
VSS/ECCC

ឧបត្ថម្ភដោយ:

UNITED NATIONS TRUST FUND TO END VIOLENCE AGAINST WOMEN

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមសូមទំនាក់ទំនង:

លោក ដួង សាវន, អ្នកសម្របសម្រួល

ក្រុមអ្នកច្បាប់ការពារសិទ្ធិកម្ពុជា

អ៊ីម៉ែល: savorn@cdpcambodia.org

Facebook: Women's Hearing Phnom Penh

គេហទំព័រ: www.gbvkr.org

សេចក្តីផ្តើម

របបខ្មែរក្រហម ដែលប្រជាជនទូទៅ និងសាកលលោកបានដឹង គឺជារបបប្រល័យពូជសាសន៍ មួយដែលបានសម្លាប់ប្រជាជនអស់ជិត២លាននាក់ ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៩។ របបមួយនេះត្រូវ គេចាត់ទុកជារបបខ្មៅងងឹតបំផុតក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ។ នៅសម័យនោះប្រជាជនខ្មែរជាពិសេសពលរដ្ឋ នៅរាជធានីភ្នំពេញ និងតាមទីប្រជុំជននានាទាំងអស់ ត្រូវបង្ខំជម្លៀសទៅកាន់តំបន់ដាច់ស្រយាល នៅ តាមបណ្តាខេត្ត ដើម្បីធ្វើស្រែចំការ។ ប្រជារាស្ត្រទូទៅត្រូវបានពួកខ្មែរក្រហមបង្ខំអោយធ្វើការ ហួស កម្លាំង ដោយផ្តល់នូវអាហាររូបត្ថមតិតតួចស្ទើរតែមិនអាចទ្រទ្រង់សភាពរៀងកាយបាន។ ជាង នេះទៅ ទៀត ពលរដ្ឋក៏បានជួបនៅសោកនាដកម្មដ៏ជូជត់ជាច្រើនទៀត និងការរំលោភ សិទ្ធិគ្រប់រូបភាពយ៉ាង ព្រៃផ្សៃ ដូចជាការរំលោភ សិទ្ធិរស់រានមានជីវិត សិទ្ធិក្នុងការជ្រើសរើសគូរស្រករ និងការចោទប្រកាន់ ប្រជាជនស្លូតត្រង់ថាជាខ្មាំង រួចយកទៅដាក់ទណ្ឌកម្ម និងសម្លាប់ជាដើម។ ក៏ប៉ុន្តែមានរូបភាពនៃ អំពើ ហិង្សាមួយរបស់ខ្មែរក្រហម ដែលនៅតែស្ថិតនៅជាអាថ៌កំបាំងនោះ គឺអំពើហិង្សាយេន ឌ័រ។

អំពើហិង្សាយេនឌ័រគឺជាអំពើហិង្សាដែលបង្កឡើងលើជនណាម្នាក់ ដោយសារតែយេនឌ័រ របស់ ពួកគេ។ ពាក្យយេនឌ័រមិនមែនសំដៅលើភេទរបស់មនុស្សទេ(ទោះបីពួកគេជាបុរស ឬស្ត្រី ពីកំណើត ក៏ដោយ) ប៉ុន្តែយេនឌ័រសំដៅលើគំនិត ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងសង្គមអំពីអ្វីដែលវាមាន អត្ថន័យ ចំពោះ បុរស ឬស្ត្រី (តួនាទីនិងអាកប្បកិរិយាអ្វីខ្លះដែលសង្គមយល់ថាសមស្រប និងគុណតម្លៃអ្វីខ្លះ ដែលដាក់លើបុរស និងស្ត្រី ក្មេងប្រុស និងក្មេងស្រី)។

អំពើហិង្សាយេនឌ័រ គឺជាពាក្យមួយដែលរួមបញ្ចូលទង្វើហិង្សាដែលបង្កឲ្យជនរងគ្រោះទទួល គ្រោះថ្នាក់ផ្នែករាងកាយ ផ្លូវភេទ និងផ្លូវចិត្ត។ ហិង្សាទាំងនេះរួមមាន ការគំរាមកំហែង ការវាយដំ អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ការរំលោភសេពសន្ថវៈ និងការបំពារបំពានផ្លូវភេទ អំពើហិង្សាផ្លូវចិត្ត និង សេដ្ឋកិច្ច អំពើហិង្សាពាក់ព័ន្ធនឹងជំនូនពីខាងស្រី (ចំណងដៃពីខាងស្រីឲ្យ ទៅកូនកម្លោះពេលរៀបការ) អំពើហិង្សា ទាក់ទិននឹងការកេងប្រវ័ញ្ចការបៀតបៀនកេរ្តិ៍ខ្មាស និងការគំរាមកំហែងនៅទីកន្លែងធ្វើការ ឬសាលារៀន ការជួញដូរស្ត្រី ការធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ ការបង្ខំឲ្យរៀបការ ការបង្ខំឲ្យ មានផ្ទៃពោះ និង ការបង្ខំឲ្យ ធ្វើពេស្យាចារ។

ការសិក្សាស្រាវជ្រាវជាបន្តបន្ទាប់ ជាពិសេសគឺការស្រាវជ្រាវរបស់សាស្ត្រចារ្យ Kasumi Nakagawa និងក្រុមអ្នកច្បាប់ការពារ សិទ្ធិ កម្ពុជា ដែលបានបញ្ជាក់ថា មានករណីការ ប្រើអំពើហិង្សា លើយេនឌ័រជាច្រើន

បានកើតមាន ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។ ករណីទាំងនោះរួមមាន ការរំលោភសេព សន្លវ: ការរំលោភហើយសម្លាប់ ការរំលោភបូក និងការរំលោភតាម រយៈការបង្ខំអោយរៀបការ ជា ដើម។

ដោយឡែកចំពោះជនរងគ្រោះវិញ ទោះបីជារយៈពេលជាង ៣០ឆ្នាំបានកន្លងទៅក៏ដោយ ក៏ការឈឺចាប់ទាំងនោះនៅតែបន្តកើតមានរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ ចំណែកឯយុត្តិធម៌ពិតប្រាកដ នៅតែ មិនទាន់បានផ្តល់ជូនដល់ជនរងគ្រោះនៅឡើយ។ ជាងនេះទៅទៀតអ្វីដែលគួរឲ្យសោយស្តាយ បំផុត នោះគឺ អំពើហិង្សាយេនឌ័រនារបបខ្មែរក្រហមពុំសូវមានការចាប់អារម្មណ៍ពីសំណាក់សាលាក្តីខ្មែរ ក្រហម រាជរដ្ឋាភិបាល ក៏ដូចជាអង្គការពាក់ព័ន្ធនានាប៉ុន្មាននោះទេ និងជាពិសេសគឺយុវជនពុំបាន ដឹង អំពីរឿងនេះ។ ហេតុនេះហើយទើបក្រុមអ្នកច្បាប់ការពារសិទ្ធិកម្ពុជាបានបង្កើតនូវ កម្មវិធីការស្តាប់ សម្លេងស្ត្រីជាមួយមនុស្សជំនាន់ក្រោយឆ្នាំ២០១៣ ដែលស្តីអំពី "អំពើហិង្សាយេនឌ័រក្រោមរបប ខ្មែរ ក្រហម" ក្នុងគោលបំណង ស្វែងរកយុត្តិធម៌ដល់ជនរងគ្រោះតាមរយ: ការផ្តល់អោយពួកគាត់មានឱ កាសទម្លាយអាថ៌កំបាំង និងនិយាយពីរឿងរ៉ាវ ពិតរបស់ពួកគាត់ ស្តីពីអំពីហិង្សាយេនឌ័រជា សា ធារណៈ។ ជាងនេះទៅទៀតកម្មវិធីក៏នឹងផ្តល់ជាគំនិត ចំណេះដឹងថ្មី និងគំរូដល់ពលរដ្ឋខ្មែរ ជា ពិសេស យុវជន បានដឹងលឺ គិតពិចារណា និងចូលរួមក្នុងសកម្មភាពស្វែងរកយុត្តិធម៌ដល់ជនរងគ្រោះពីអំពើ ហិង្សាយេនឌ័រ ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ព្រមទាំងចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងការលុបបំបាត់អំពើហិង្សាយេនឌ័រក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន និងអនាគត ។

ការរកឃើញ

កម្មវិធីស្តាប់សម្លេងស្ត្រីឆ្នាំនេះ មានការចូលរួមធ្វើជាគណៈវិនិច្ឆ័យដែលជាយុវជនដែលមកពី បណ្តាសាកលវិទ្យាល័យនានាក្នុងនោះរួមមាន៖ សកលវិទ្យាល័យភូមិនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រ សេដ្ឋកិច្ច សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ និងសកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា។

ក្រោយពីបានធ្វើការស្រាវជ្រាវស៊ីជម្រៅ និងសិក្សាលើប្រធានបទ អំពើហិង្សាប្រឆាំងយេនឌ័រ ព្រម ទាំងស្តាប់នូវរាល់សក្ខីកម្មនានាដែលជនរងគ្រោះក៏ដូចជាសាក្សីបានធ្វើការរៀបរាប់រួចមកក្រុម គណៈវិនិច្ឆ័យ បានធ្វើការកត់សម្គាល់ឃើញថា អំពើហិង្សាយេនឌ័រនារបបខ្មែរក្រហមភាគច្រើនគឺបាន កើតលើស្ត្រី ប៉ុន្តែក៏មានជនរងគ្រោះជាបុរសផងដែរ។ ស្ត្រីរងគ្រោះគឺជាជនជាតិខ្មែរអ៊ីស្លាម និងជន ជាតិផ្សេងទៀត។ គណៈវិនិច្ឆ័យ ក៏បានរកឃើញ និងយល់ឃើញថារបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ គឺជា របប មួយដែលបានចាត់ទុក ការបំពារបំពានផ្លូវភេទគឺជា ទង្វើលខុសសីលធម៌ ហើយបើជនណាហាន ប្រព្រឹត្តិនិងមានទោសដល់ស្លាប់។ តាមរយៈសក្ខីកម្ម គណៈវិនិច្ឆ័យបានពិនិត្រឃើញថាភាគច្រើននៃ អ្នកប្រព្រឹត្តិនូវអំពើដែលខុសសីលធម៌ទាំងនោះគឺជា ក្រុមខ្មែរក្រហមដែលជាអ្នកមានឋានៈ និង អំណាច។ ដូច្នេះមានន័យថា អ្នកហាមក៏ជាខ្មែរក្រហម រីឯអ្នកប្រព្រឹត្តិក៏ជាខ្មែរក្រហម ឯចំណែកអ្នក ទទួលរងគ្រោះ គឺប្រជាជនទន់ខ្សោយស្លូតត្រង់ដែលរស់ទាំងវេទនា។ ជាលទ្ធផលប្រព័ន្ធនៃការគ្រប់ គ្រងខាងលើ ពុំបានផ្តល់យុត្តិធម៌សមរម្យណាមួយ ដល់ជនរងគ្រោះដោយសារអំពើហិង្សាឡើយ។

ជាការពិតណាស់បន្ទាប់ពីបានទទួលរងគ្រោះពីអំពើព្រៃផ្សៃទាំងនោះ ជនរងគ្រោះពុំមាន លទ្ធភាពអាចការពារ និងតតាំងជាមួយអ្នកប្រព្រឹត្តិអំពើទាំងនោះបានទេ។ ហើយជនរងគ្រោះបានត្រឹម តែទទួលរងនូវការឈឺចាប់មកលើខ្លួនទាំងផ្លូវកាយនិងផ្លូវចិត្តរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ននេះ។ ជនរងគ្រោះដែលបានទទួលរងនូវអំពើព្រៃផ្សៃទាំងនោះ មានអារម្មណ៍ភ័យខ្លាច ឈឺចិត្តនិងខ្មាសអៀនជាខ្លាំងនៅ ពេលដែលនរណាម្នាក់បានដឹងពីអាថ៌កំបាំងរបស់គាត់ ហើយរូបភាពនៃអំពើលទាំងនោះ នៅតែបន្ត ដក់ជាប់ក្នុងអារម្មណ៍ដោយមិនអាចបំភ្លេចបាន។ ជនរងគ្រោះក៏មានបញ្ហាផ្លូវកាយផងដែលបន្ទាប់ពីត្រូវបានជនដៃដល់រំលោភបំពានផ្លូវភេទ រហូតដល់បច្ចុប្បន្ននេះស្នាមរបួសនេះនៅតែធ្វើឲ្យជនគ្រោះមាន ការឈឺចាប់ឥតស្រាកស្រាន។ ជាការពិតណាស់ ទំហំនៃរំលោភបំពានលើសិទ្ធមនុស្សនាសម័យនោះ មានទំហំធំប៉ុន្តែយុត្តិធម៌ពិត ពុំទាន់បានផ្តល់អោយជនរងគ្រោះនៅឡើយទេ រហូតមកដល់កពេល បច្ចុប្បន្ននេះ។

ក្នុងចំណោមជនរងគ្រោះទាំង៤រូបដែលយើងបានស្តាប់ មាន២នាក់ជាជនរងគ្រោះដោយផ្ទាល់ និង២នាក់ផ្សេងទៀតជាជនរងគ្រោះផង និងជាសាក្សីផង។ ក្រោយពីបានស្តាប់សក្ខីកម្ម ក្រុម គណៈវិនិច្ឆ័យបានពិនិត្រឃើញថារូបភាពនៃអំពើហិង្សាយេនឌ័រក្រោមរបបខ្មែរក្រហមមានច្រើន ដូចជា៖ ការរៀបការដោយបង្ខំ ការបង្ខំឲ្យរួមភេទ ការធ្វើអោយអាម៉ាស់កេរ្តិ៍ភេទ និងការធ្វើទារុណ កម្មផ្លូវ ភេទ។ រាល់ករណីទាំងអស់នេះ ត្រូវបានប្រព្រឹត្តិដោយជនល្មើសដែលជាអ្នកមានអំណាច ក្នុង របបខ្មែរក្រហម។ កត្តាដែលនាំអោយជំរុញ អោយមានឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ៖

- ដោយសារអ្នកមានអំណាចរបស់របបខ្មែរក្រហមត្រូវបានផ្តល់សិទ្ធិអំណាច ក្នុងការចោទប្រកាន់សម្លាប់ និងធ្វើទារុណកម្មតាមអំពើចិត្ត។ ពួកគេតែងតែដាក់ទារុណកម្មធ្វើអោយមានការ អាម៉ាស់ ផ្នែកផ្លូវភេទជាសាធារណៈ គំរាមកំហែងសំលាប់ដល់ជនរងគ្រោះមិនអោយធ្វើ ការប្រឆាំងទៅនឹងរបបខ្មែរក្រហម និង ប្រកាសនូវរាល់អំពើដែលបានកើតទៅលើពួកគេ។
- ដោយសារអ្នកមានអំណាចរបស់របបខ្មែរក្រហមបានចាត់ទុកការរំលោភបំពានគឺជាការកំសាន្ត។
- ដោយសារអ្នកមានអំណាចរបស់របបខ្មែរក្រហមតែងតែសម្លាប់ជនរងគ្រោះដើម្បីបំបាត់ភស្តុតាងបន្ទាប់ពីការរំលោភសេពសន្ថវៈរួច។
- ដោយសារអ្នកមានអំណាចរបស់របបខ្មែរក្រហមមិនត្រូវបានដាក់ទោសទៅតាមនីតិវិធីច្បាប់។
- ដោយសារជនរងគ្រោះ ពុំ មានសិទ្ធិតវ៉ា ឬមានភាពភ័យខ្លាច រហូតដល់ពុំហ៊ានរាយការណ៍ ដល់អជ្ញាធរខ្មែរក្រហម។

ដោយបានឃើញនូវការឈឺចាប់ និងភាពអយុត្តិធម៌នៅតែបន្ត ដោយគ្មានដំណោះណាមួយ សម ស្រប នោះ ក្រុមគណៈវិនិច្ឆ័យសូមធ្វើការថ្លែងនូវ អានុសាសន៍ដូចតទៅ៖

ការផ្តល់អនុសាសន៍

ក្រោយពីបានស្តាប់នូវសក្ខីកម្ម ដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងកម្មវិធី ការស្តាប់សម្លេងស្ត្រីជាមួយមនុស្ស ជំនាន់ក្រោយនិងដោយបានមើលឃើញនូវបញ្ហាដែលជនរងគ្រោះបានបង្ហាញរួចមកក្រុម និសិត្សដែលជាគ ណៈវិនិច្ឆ័យ បានរៀបចំផ្តល់នូវសំណើរមួយចំនួនទៅកាន់ភាគីពាក់ព័ន្ធដូចតទៅ៖។

ក. ចំពោះរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

១. ផ្តល់ការស្រលាញ់ដល់ជនរងគ្រោះ និងផ្តល់តម្លៃដល់ជនរងគ្រោះដោយបង្កើតអោយ មាន កម្មវិធី លើកទឹកចិត្តដល់ជនរងគ្រោះដោយសារអំពើហិង្សាប្រឆាំងយេនឌ័រនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម និង ក្នុងពេល បច្ចុប្បន្ន ដូចជាការផ្តល់សំណាងផ្លូវចិត្ត តាមរយៈការបង្កើតអោយមាន គ្លីនិករឹមណ្ឌល ផ្តល់ ប្រឹក្សាដោយផ្តល់ជាកញ្ចប់ថវិកា និងមន្ត្រីជំនាញ ដើម្បីផ្តល់ប្រឹក្សាផ្លូវចិត្តដល់ជនរងគ្រោះដោយ ឥត គិតថ្លៃ។

២. បន្តគាំទ្រ និងសហការជាមួយអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ក្នុងបំណងជំរុញអោយមានការផ្តល់ ប្រឹក្សាផ្លូវចិត្តឥតគិតថ្លៃ អោយកាន់តែច្រើនដល់ជនរងគ្រោះ។

៣.ដាក់បញ្ចូលបញ្ហាអំពើហិង្សាប្រឆាំងយេនឌ័រទាំងនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមបច្ចុប្បន្ននិងអនាគត ទៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សា (អនុវិទ្យាល័យ វិទ្យាល័យ និងមហាវិទ្យាល័យ) ហើយពង្រឹងគុណភាព អប់រំនិង ជំរុញការបង្រៀន និងការសិក្សារបស់សិស្សទៅតាមកម្មវិធីសិក្សាដោយបង្កើតអោយមាន កម្មវិធីចុះ កម្មសិក្សាទៅកន្លែងដែលកើតមានបញ្ហានេះជាក់ស្តែង។

៤. ផ្សព្វផ្សាយពីច្បាប់ទាក់ទងនឹងអំពើហិង្សាប្រឆាំងយេនឌ័រ អោយបានកាន់តែទូលំទូលាយ ដល់តំបន់ឆ្ងាយៗ នឹងពង្រឹងការអនុវត្តន៍ច្បាប់ហើយដាក់ទណ្ឌកម្មដល់អ្នកប្រព្រឹត្តប្រកបដោយយុត្តិ ធម៌ និងតម្លាភាព ដោយលុបបំបាត់អំពើពុក រលួយដើម្បីផ្តល់យុត្តិធម៌ដល់ជនរងគ្រោះ។

៥. បង្កើតឲ្យមានកម្មវិធីប្រកួតប្រជែងលើមុខវិជ្ជាប្រវត្តិសាស្ត្រ ជាពិសេសប្រវត្តិសាស្ត្រ ខ្មែរ ក្រហមថ្នាក់ជាតិ ដើម្បីជំរុញលើកទឹកចិត្តដល់យុវជនជំនាន់ក្រោយ(ប្រជាជន) អោយស្រាវជ្រាវពី ប្រវត្តិសាស្ត្រអោយកាន់តែច្បាស់។

៦. អភិរក្សតំបន់ឧក្រិដ្ឋកម្មនានាដែលនៅសល់ពីរបបខ្មែរក្រហម ដើម្បីទុកជាភស្តុតាងដើម្បី បង្ហាញដល់ក្មេងជំនាន់ក្រោយ ព្រោះថាភស្តុតាងទាំងនេះកំពុងនឹងបានបាត់បង់។

៧. គួរបោះកញ្ចប់ថវិការមួយដែលមានលក្ខណៈឯករាជ្យ ទៅអោយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដែលធ្វើការទៅលើបញ្ហាអំពើហិង្សាប្រឆាំងយេនឌ័រនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ដើម្បីបន្តសកម្មភាពអោយបានច្រើនបន្ថែមទៀត

៨. ពង្រឹងនូវយន្តការការពារ និងធានាទៅលើសន្តិសុខប្រទេស ថានឹងមិនឲ្យមាននូវបញ្ហា នេះកើតឡើងម្តងទៀត។

៩. ជំរុញឱ្យមានការបង្កើតក្លឹបដែលធ្វើការផ្តោតទៅលើបញ្ហាយេនឌ័រ នៅតាមសាកល វិទ្យាល័យ ។

ខ. អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា (សាលាក្តីខ្មែរក្រហម)

១. ដាក់បញ្ចូលឧក្រិដ្ឋកម្មទាក់ទងនឹងអំពើហិង្សាប្រយេនឌ័រផ្សេងទៀតក្រៅពីករណីការបង្ខំឲ្យ រៀបការក្នុងរបបខ្មែរក្រហមទៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ ឬ០០៤ បន្តទៀត ដើម្បីស្វែងរកយុត្តិធម៌ និង សន្តិភាពផ្លូវចិត្តដល់ជនរងគ្រោះដោយកាត់ទោសផ្ទាល់លើជនល្មើស។

២. ពន្លឿនការកាត់ទោស ជាពិសេសសំណូមពរអោយមានការកាត់ទោសក្នុងករណីការបង្ខំរៀបការក្នុងករណី ០០២/២ ដែលជាសុំណុំរឿងបន្ទាប់។

គ. អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល

១. ពង្រីកសកម្មភាពគម្រោងទាក់ទងនឹងអំពើហិង្សាប្រឆាំងយេនឌ័រក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ដើម្បី ឲ្យជនរងគ្រោះជាច្រើនទៀតមានឱកាសចែករំលែករឿងរ៉ាវរបស់ពួកគាត់មកកាន់អ្នកជំនាន់ ក្រោយ បានដឹងអំពីរឿងនេះឲ្យតែកាន់តែទូលំទូលាយ។

២. បង្កើននូវសកម្មភាពដូចជា វគ្គសិក្ខាសិលា វេទិកាសាធារណៈ ឬវគ្គបណ្តុះបណ្តាលដល់ យុវជនអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម ការផ្សះផ្សាផ្លូវចិត្ត អំពីហឹង្សាប្រឆាំងយេនឌ័រ រួមទាំងការចុះកម្ម សិក្សាទៅតាមតំបន់ឧក្រិដ្ឋកម្មនានាដោយផ្ទាល់។

៣. បង្កើននូវការផ្តល់ការប្រឹក្សាផ្លូវចិត្តពីអ្នកជំនាញដល់ជនរងគ្រោះឲ្យកាន់តែច្រើន។

៤. តាមដាននូវការអនុវត្តច្បាប់អំពើហឹង្សាប្រឆាំងយេនឌ័ររបស់អាជ្ញាធរ និងប្រជាពលរដ្ឋ ព្រម ទាំងផ្តល់អនុសាសន៍សំរាប់ការអនុវត្តច្បាប់ឲ្យបានត្រឹមត្រូវ។

៥. ចូលរួមសកម្មភាពជាមួយរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសដែលធ្លាប់ជួបប្រទះនឹងរឿងអំពើហឹង្សា ប្រ ឆាំងយេនឌ័រដើម្បីធ្វើការផ្លាស់ប្តូរនូវបទពិសោធន៍ និងរកដំណោះស្រាយឲ្យកាន់តែមានភាពល្អ ប្រ សើរ និងមានប្រសិទ្ធភាព ។

៦. បង្កើត គាំទ្រ និងចូលរួមក្នុងសកម្មភាពផ្សេងៗ ដើម្បីទប់ស្កាត់ និងប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើហិង្សាប្រឆាំងនឹងយេនឌ័រ។

ឃ. យុវជន

១. ធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវពីប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ខ្លួនឲ្យបានស៊ីជម្រៅ ជាពិសេសគឺការសិក្សាពី អាថិកំបាំងនៃអំពើហិង្សាប្រឆាំងយេនឌ័រក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ហើយប្រើប្រាស់ចំពោះដឹងទាំងនោះ ឲ្យ បានត្រឹមត្រូវក្នុងបំណងទប់ស្កាត់កុំឲ្យជាន់ដានប្រវត្តិសាស្ត្រ ចាប់ពីបច្ចុប្បន្ននិងទៅអនាគត។

២. ចូលរួមរាល់សកម្មភាពផ្សេងៗដែលទាក់ទងទៅនឹងការអប់រំអំពីអំពើហិង្សាប្រឆាំងយេនឌ័រដូចជាវគ្គបណ្តុះបណ្តាល វេទិកាសាធារណៈ សិក្ខាសាលា និងការធ្វើទស្សនៈកិច្ចសិក្សាជាដើម ដើម្បី ឲ្យមានចំណេះដឹងពីបញ្ហានេះហើយជៀសវាងនូវការប្រព្រឹត្តនូវអំពើទាំងនោះ។

៣. ធ្វើការចែករំលែកព័ត៌មាន ចំណេះដឹងទៅកាន់អ្នកដទៃ ដើម្បីលុបបំបាត់រាល់ ទម្រង់ នៃអំពើ ហិង្សាប្រឆាំងយេនឌ័រនៅកម្ពុជា និងការលុបបំបាត់ការរើសអើងលើជនរងគ្រោះហើយងាកមក លើកទឹកចិត្តដល់ជនរងគ្រោះ តាមរយៈការផ្តល់ការគាំទ្រដល់ពួកគាត់។

៤. ធ្វើការប្តេជ្ញាថា នឹងមិនប្រព្រឹត្តជាដាច់ខាត នូវគ្រប់ទម្រង់ទាំងអស់នៃអំពើហិង្សាប្រឆាំង យេនឌ័រ ព្រមទាំង ជំរុញអោយ មនុស្សនៅជុំវិញខ្លួនជាពិសេសក្រុមគ្រួសារ និងមិត្តភ័ក្តិ រួមគ្នាបញ្ឈប់ អំពើហឹង្សាប្រឆាំងយេនឌ័រ។ រាយការណ៍ទៅអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចឲ្យទាន់ពេលវេលា នៅពេលមាន អំពើហិង្សាប្រឆាំងយេនឌ័រកើតឡើង។

ខ. ម្ចាស់ជំនួយ

១. ផ្តល់នូវថវិកាដល់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល រឺយុវជន ដែលមានគម្រោងធ្វើការទាក់ទង នឹង អំពើហិង្សាប្រឆាំងយេនឌ័រក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។

២. បន្តនូវការគាំទ្រជាថវិកា និងជាសម្ភារៈ ចំពោះអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងយុវជន អោយ បន្តការអនុវត្ត និងបង្កើនសកម្មភាពគម្រោងដែលទាក់ទងទៅនឹងអំពើហិង្សាប្រឆាំងយេនឌ័រ ដើម្បីធ្វើសកម្មភាពជួយដល់ជនរងគ្រោះ។

៣. ផ្តល់ជំនួយដល់ការចងក្រងឯកសារប្រវត្តិសាស្ត្រ ទាក់ទងទៅនឹងរបបខ្មែរក្រហម ដែល ត្រូវតពិនិត្យដោយអ្នកជំនាញ ដើម្បីទុកជាឯកសារដល់កូនចៅជំនាន់ក្រោយទៀតឲ្យបានដឹងពីរឿង ពិត ពីអតីតកាលរបស់អ្នកជំនាន់មុន។

៤. ជួយដល់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលបន្តការប្រារព្ធអោយមានកម្មវិធី ការស្តាប់សម្លេងស្ត្រី នៅឆ្នាំក្រោយៗទៀត។

៥. បន្តធ្វើការផ្សព្វផ្សាយជាអន្តរជាតិនូវកម្មវិធី ការស្តាប់សម្លេងស្ត្រី ដើម្បីអោយប្រទេសដែល ធ្លាប់ជួបប្រទះនូវបញ្ហាស្រដៀងគ្នាជាមួយប្រទេសកម្ពុជាយកទៅធ្វើជាគំរូ។

ច. ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ

១. ជំរុញការផ្សព្វផ្សាយ នូវពត៌មានដែលទាក់ទងនឹងអំពើហិង្សាប្រឆាំងយេនឌ័រឲ្យបាន ទូលំ ទូ លាយ ដើម្បីឲ្យប្រជាជនទូទៅបានដឹងពីបញ្ហានេះឲ្យកាន់តែស៊ីជម្រៅ។

ចេញដោយ

ឆេង ចាន់និតា
ឈុន សៀកវ៉ា
អ៊ុន រដ្ឋា
កែវ បុប្ផាឧសភា
កែវ រតនា
ខុញ ចន្ទា
ឃុត អ៊ិច
Adi-Mere Misivono
ណៃ ឧត្តម
ណុច ស្រីនាង
ផៃ សភាបញ្ញា
រីម សុវណ្ណារី
សែម ហាក់
ស ឈីវហ្គិច
ថន ភារ៉ូ
យន់ ស្រីនិច

ថ្ងៃទី២៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣